

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN



XÂY DỰNG CƠ SỞ DỮ LIỆU TẠI
THƯ VIỆN HỌC VIỆN KỸ THUẬT
QUÂN SỰ

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN:

SINH VIÊN THỰC HIỆN: DƯƠNG THỊ YẾN

LỚP: TV40

HÀ NỘI - 2012

MỤC LỤC

Danh sách các hình vẽ	1
Danh mục các chữ viết tắt	2
Phần mở đầu	3
1. Lời do chọn đề tài.....	3
2. Mục đích nghiên cứu.....	4
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	4
4. Phương pháp nghiên cứu.....	5
5. Bố cục khóa luận.....	5
Phần nội dung	
<u>Chương 1:</u>	
Cơ sở dữ liệu trong hoạt động của Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự	6
1.1. Khái quát về cơ sở dữ liệu	6
1.1.1. Khái niệm, vai trò của cơ sở dữ liệu.....	6
a. Khái niệm về cơ sở dữ liệu.....	6
b. Vai trò của cơ sở dữ liệu.....	7
c. Một số vấn đề cần quan tâm khi xây dựng cơ sở dữ liệu.....	8
1.1.2. Phân loại cơ sở dữ liệu.....	9
a. Căn cứ vào loại hình tài liệu.....	9
b. Căn cứ vào nội dung mà cơ sở dữ liệu đó quản trị.....	9
c. Căn cứ vào tính chất của dữ liệu được quản trị.....	10
d. Căn cứ vào phương thức truy cập.....	11
1.2. Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự	11
1.2.1. Khái quát về thư viện.....	11
a. Lịch sử hình thành và phát triển.....	11
b. Chức năng và nhiệm vụ.....	12

c. Cơ cấu tổ chức, nguồn nhân lực	12
d. Cơ sở vật chất và trang thiết bị	14
e. Vốn tài liệu	14
f. Người dùng tin	15
1.2.2. Tầm quan trọng của cơ sở dữ liệu đối với hoạt động của Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự	15

Chương 2:

Thực trạng cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự	19
2.1. Các phương tiện đảm bảo cho cơ sở dữ liệu	19
2.1.1. Hạ tầng công nghệ thông tin	19
a. Phần cứng	19
b. Phần mềm	19
c. Hạ tầng mạng	19
2.1.2. Phần mềm quản trị cơ sở dữ liệu	20
a. Khái quát về phần mềm Libol 6.0	20
b. Các phân hệ chính của phần mềm Libol 6.0	22
2.1.3. Nguồn nhân lực và các chuẩn về xử lý và lưu trữ thông tin	29
a. Nguồn nhân lực	29
b. Các chuẩn về xử lý và lưu trữ thông tin	29
Quy tắc biên mục	29
Khổ mẫu biên mục	30
Các phương tiện ngôn ngữ tư liệu	34
2.2. Thực trạng Cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự	38
2.2.1. Cơ sở dữ liệu sách	39
2.2.2. Cơ sở dữ liệu giáo trình	41
2.2.3. Cơ sở dữ liệu luận án luận văn	43
2.2.4. Cơ sở dữ liệu đồ án	45

2.3. Quy trình biên mục tạo lập cơ sở dữ liệu	47
2.3.1. Quy trình biên mục sao chép	47
2.3.2. Quy trình biên mục gốc	48
Tiếp nhận tài liệu.....	48
Xử lý hình thức.....	48
Xử lý nội dung.....	48
Tạo biểu ghi.....	53
2.4. Chất lượng cơ sở dữ liệu.....	55
Mô tả thư mục	55
Xử lý nội dung.....	58
2.5. Nhận xét....	60
2.5.1. Ưu điểm.....	60
2.5.2. Nhược điểm.....	61
<u>Chương 3:</u>	
Giai pháp nâng cao chất lượng cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự.....	63
3.1. Tăng cường đầu tư hạ tầng công nghệ thông tin	63
3.1.1. Phần mềm và hạ tầng mạng	63
3.1.2. Phần cứng.....	63
3.2. Nâng cao chất lượng các cơ sở dữ liệu.....	65
3.2.1. Hợp tác với các thư viện khác trong việc chia sẻ biểu ghi.....	65
3.2.2. Đào tạo nâng cao trình độ cán bộ.....	66
3.2.3. Tăng cường áp dụng các tiêu chuẩn về xử lý thông tin	68
3.3. Phát triển quy mô của các cơ sở dữ liệu.....	69
Kết luận.....	70
Danh mục tài liệu tham khảo.....	71

DANH SÁCH CÁC HÌNH VẼ

Hình 1: Giao diện chính của Libol 6.0.....	21
Hình 2 : Giao diện OPAC.....	22
Hình 3. Tìm kiếm đơn giản.....	23
Hình 4: Tìm kiếm nâng cao.	23
Hình 5 : Giao diện phân hệ bổ sung.....	24
Hình 6 : Giao diện phân hệ biên mục.....	25
Hình 7: Giao diện biên mục thư mục của phân hệ biên mục.	26
Hình 8 : Giao diện phân hệ bạn đọc.....	27
Hình 9 : Giao diện phân hệ mượn trả.....	28
Hình 10: CSDL biên mục sách.	40
Hìn 11 : Giao diện tra cứu sách.	41
Hình 12 : Giao diện tra cứu CSDL giáo trình.	43
Hình 13: CSDL biên mục Luận án, luận văn.	44
Hình 14 : Giao diện tra cứu luận án, luận văn.....	45
Hình 15: CSDL biên mục đồ án.	46
Hình 16: Giao diện tra cứu đồ án.....	47

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CSDL:	Cơ sở dữ liệu.
KTQS:	Kỹ thuật Quân sự.
NDT:	Người dùng tin.
TT – TV:	Thông tin – Thư viện .
CNTT:	Công nghệ thông tin.
KHPL:	Kí hiệu phân loại.

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.

Trong xu thế toàn cầu hóa và nền kinh tế tri thức hiện nay, vấn đề đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao được coi là chìa khóa cho sự phát triển và thịnh vượng của mỗi quốc gia. Nếu như ở thế kỷ 20, các doanh nghiệp được coi là trung tâm của nền kinh tế-xã hội, thì vị trí đó được thay thế bởi các trường đại học trong thế kỷ 21. Trên thực tế ở nước ta đang có khái niệm đại học trọng điểm quốc gia Việt Nam. Đó là những đại học cấp vùng và cấp quốc gia, trường đại học và học viện hàng đầu của quốc gia được chính phủ ưu tiên giao quyền tự chủ. Theo kế hoạch của chính phủ sẽ xây dựng 20 trường đại học và nghiên cứu trọng điểm quốc gia có trình độ đào tạo và nghiên cứu tiên tiến làm đầu tàu cho sự phát triển mạng lưới các trường đại học Việt Nam. Cho đến nay, năm 2012, Chính phủ đã chính thức chọn 16 cơ sở giáo dục đại học để xây dựng thành các đại học trọng điểm quốc gia Việt Nam và nằm trong danh sách này có Học viện Kỹ thuật Quân sự.

Học viện Kỹ thuật Quân sự được thành lập vào năm 1966, là một trong những trường đại học kỹ thuật hàng đầu ở Việt Nam chuyên đào tạo các kỹ sư, thạc sĩ, tiến sĩ cho các ngành khoa học kỹ thuật, công nghệ quân sự, công nghiệp quốc phòng, công nghệ dân dụng. Thư viện nhà trường là đơn vị cấu thành giữ vai trò quan trọng trong sự nghiệp đào tạo, nghiên cứu khoa học và học tập của cán bộ, giáo viên và sinh viên trong toàn trường. Trong những năm qua, Thư viện trường đã góp một phần không nhỏ trong việc cung cấp tài liệu, thông tin khoa học phục vụ các nhiệm vụ và mục tiêu mà nhà trường đề ra. Để thực hiện tốt vai trò của mình, trong suốt quá trình hoạt động, Thư viện luôn quan tâm đến việc ứng dụng công nghệ thông tin vào các khâu hoạt động của mình để nâng cao chất lượng phục vụ. Thư viện Học viện Kỹ thuật đã và đang đẩy mạnh ứng

dụng công nghệ thông tin trong quá trình xây dựng lên các cơ sở dữ liệu để quản trị được nguồn lực thông tin của thư viện, phục vụ bạn đọc ngày càng tốt hơn và tiến tới xây dựng một thư viện điện tử vững mạnh.

Với tầm quan trọng như vậy, việc nghiên cứu, khảo sát cụ thể và toàn diện hệ thống cơ sở dữ liệu trong Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự để đưa ra những đánh giá khách quan, đề xuất những giải pháp khả thi nhằm tăng cường và nâng cao chất lượng hoạt động của thư viện là một việc làm cần thiết. Vì vậy, tôi đã chọn đề tài: “ Xây dựng Cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự ” làm đề tài khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Mục đích nghiên cứu.

Mục đích nghiên cứu:

Nâng cao chất lượng và hiệu quả cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự.

Nhiệm vụ nghiên cứu:

- Hệ thống hoá các vấn đề cơ sở lý luận về cơ sở dữ liệu.
- Nghiên cứu việc xây dựng cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự, đưa ra những đánh giá khách quan mặt mạnh, hạn chế, nguyên nhân của những hạn chế.
- Đề xuất giải pháp nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

+ Đối tượng nghiên cứu: Cơ sở dữ liệu thư mục.

+ Phạm vi nghiên cứu: Tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự (số 100 – Hoàng Quốc Việt – Từ Liêm – Hà Nội), tính tới thời điểm tháng 04/ 2012.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài này, tôi sử dụng một số phương pháp nghiên cứu khoa học sau:

- Khảo sát thực tế.
- Quan sát thực tế hoạt động phục vụ người dùng tin.
- Đọc và nghiên cứu các tài liệu có liên quan đến đề tài.
- Phương pháp tổng hợp và phân tích số liệu.

5. Bố cục khóa luận.

Chương 1: Cơ sở dữ liệu trong hoạt động của Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự.

Chương 2: Thực trạng cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự.

Chương 3: Giải pháp nâng cao chất lượng cơ sở dữ liệu tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự

Em xin chân thành cảm ơn thầy Nguyễn Văn Thiên đã hướng dẫn tận tình em trong quá trình làm đề tài, cùng các cô, chú, anh, chị công tác tại Thư viện Học viện Kỹ thuật Quân sự đã giúp đỡ em hoàn thành đề tài.

Hà Nội, ngày 20 tháng 05 năm 2012

Người viết

Dương Thị Yến

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vũ Dương Thúy Nga (2009), *Phân loại tài liệu*, Đại học quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
2. Tạ Thị Thịnh (1999), *Phân loại và tổ chức mục lục phân loại*, Giáo trình, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
3. Phạm Kỳ Sơn (2002), *Phương pháp nghiên cứu khoa học*, Tái bản có sửa chữa bổ sung, Chính trị Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
4. Vũ Dương Thúy Nga, Vũ Thúy Bình (2008), *Định từ khóa tài liệu*, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
5. Nguyễn Thị Tuyết Nga (1992), *Mô tả tài liệu thư viện*, Giáo trình đại học thư viện, Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Kim Loan (Chủ biên), Phạm Thị Hạnh, Lê Thị Nguyệt, (2011), *Quy tắc mô tả tài liệu thư viện*, Thông tin và Truyền thông, Hà Nội.
7. Phạm Thế Quế (2004), *Giáo trình cơ sở dữ liệu*, Bưu điện, Hà Nội.
8. C.J.Date, Hồ Thuần dịch (1986), *Nhập môn các hệ cơ sở dữ liệu*, Thống kê, Hà Nội.
9. Đoàn Phan Tân (2009) *Tin học tư liệu*, Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
10. Trần Minh Tiến, Nguyễn Thanh Phúc, Trần Tuyết Anh (2006), *Công nghệ thông tin và truyền thông (ICT) trong giáo dục*, Bưu điện, Hà Nội.
11. Trần Ngọc Thanh (1998), *Hướng dẫn một số chuyên đề về phân loại biên mục trong thư viện trường học*, Giáo dục, Hà Nội.

12. Nguyễn Hồng Sinh (2009), *Biên mục chủ đề, Giáo trình dành cho sinh viên chuyên ngành Thư viện – Thông tin*, Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh, Tp. Hồ Chí Minh.

13. Nguyễn Minh Hiệp, Nguyễn Văn Ngoạn, Nguyễn Văn Bằng (2009), *Biên mục đề mục*, Trường Đại học Sài Gòn.

14. Võ Quang Uẩn, *Những văn bản pháp luật mới về nộp lưu chiểu và thực tiễn áp dụng Marc21 cho dữ liệu thư mục quốc gia*, Bài trích.

15. Vũ Thị Nghiêm Trang, *Biên mục tại nguồn, phương hướng hình thành, kinh nghiệm của một số thư viện quốc gia trên thế giới*, Bài trích.

Nguồn thông tin trực tuyến:

16. *Khái niệm thư viện.*

<http://cnx.org/content/m30548/latest/> (vào thời điểm ngày 22/03/2012).

<http://k809dhcl.forums-free.com/d-inh-nghia-csdl-t9.html> (vào thời điểm ngày 22/03/2012).

<http://www.e-ptit.edu.vn/hoclap/hoclieu/CSDL.pdf> (vào thời điểm ngày 22/03/2012).

17. *Vai trò của cơ sở dữ liệu.*

<http://www.citd.edu.vn/Vietnam/Home/index.php/tai-nguyen/hc-phn-01/c-s-d-liu/234-tng-quan-v-c-s-d-liu-phn-1?lang=> (vào thời điểm ngày 24/03/2012).

18. *Vấn đề cần quan tâm khi xây dựng cơ sở dữ liệu.*

<http://www.citd.edu.vn/Vietnam/Home/index.php/tai-nguyen/hc-phn-01/c-s-d-liu/234-tng-quan-v-c-s-d-liu-phn-1?lang=> (vào thời điểm ngày 24/03/2012).